

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

7 Vtrum sit danda de injuste acquisito.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

ARTICVLVS VI.

Vtrum quis debeat dare eleemosynam de necessario.

AD SEXTVM sic proceditur. Videtur, quod aliquis non debeat eleemosynam dare de necessario. Ordo enim charitatis non minus attenditur penes effectum beneficij, quam penes interiorum affectum: peccat autem qui praepostere agit in ordine charitatis, quia ordo charitatis est in praepo. Cui ergo ex ordine charitatis plus debeat aliquis se, quam proximum diligere, videtur quod peccet, si subtrahat sibi necessaria, ut alteri largiatur.

¶ 2 Præ. Quicumque largitur de his, quæ sunt necessaria sibi, est propria substantie dissipator, quod pertinet ad prodigium, ut patet per Philo. in 4. Ethico. sed nullum opus uitioium est faciendum: ergo non est danda eleemosyna de necessario.

¶ 3 Præ. Apost. dicit. ad Tim. 5. Si quis suorum, & maxime domesticorum curam non habet, fidem negauit, & est infideli deterior: sed quod aliquis det de his, quæ sunt sibi necessaria, uel suis, uidetur derogare cure, quam quis debet habere de se, & de suis. ergo uidetur quod quicumque de necessariis eleemosynam dat, grauius peccet.

SED CONTRA est, quod Dominus dicit Matt. 19. Si uis perfectus esse, uade, & uende omnia que habes, & da pauperibus: sed ille qui dat omnia, que habet, pauperibus, non solum dat superflua, sed etiam necessaria. ergo de necessariis potest homo eleemosynam dare.

RESPON. Dicendum, quod necessarium dupliciter dicitur. Vno modo sine quo aliquid esse non potest, & de tali necessario omnino eleemosyna dari non debet, puta, si aliquis in articulo necessitatis constitutus, haberet solum unde posset sustentari, & filii sui, uel alii ad eum pertinentes: de hoc enim necessario eleemosynam dare, est sibi, & suis uitam subtrahere. sed hoc dico, nisi forte talis casus immineret, ubi subtrahere de necessitate, per quam ecclesia, uel respublica sustentaretur, quia pro talis persone liberatione, seipsum & suos laudabiliter periculo mortis exponeret, cum bonum commune sit proprio preferendum. Alio modo dicitur aliquid necessarium, sine quo non potest conuenienter uita transigi secundum conditionem, & statum propriae persone, & aliarum personarum, quarum cura ei incumbit. Huiusmodi necessarium terminus non est in diuisibili constitutus: sed multis adiectis, non potest diiudicari esse ultra tale necessarium: & multis subtrahis, adhuc remanet, unde potest conuenienter aliquis uitam transigere secundum proprium statum.

AD SEPTIMUM sic proceditur. Videtur, quod possit eleemosyna fieri de illicite acquisitis. Dicitur enim in Luc. 16. Facite uobis amicos de mammona iniquitatis: mammona enim significat diuitias. ergo de diuitiis inique acquisitis potest sibi aliquis spirituales amicos facere, eleemosynas largiendo. ¶ 2 Præ. Oportet turpe lucrum esse, quod uel esse illicite acquisitum: sed turpe lucrum est, quod de meretricio acquiritur. Vnde & de homini sacrificio, uel oblatio Deo offerri non debet, secundum illud Deut. 23. Non offeres mercedem prostibuli in domo Dei tui. Similiter et turpiter acquiritur quod acquiritur per alcas, quia ut Phil. dicit 13. Eth. Tales ab amicis lucrant, quibus oportet dare. Turpissimum est acquiritur aliquid per simoniam, per quam aliquis spirituales amicos iuriâ facit, & tunc de homini eleemosyna fieri potest, ergo de male acquisitis potest aliquis eleemosynam facere. ¶ 3 Præ. Maiora mala sunt magis uitanda, quam minora: sed minus peccatum est deturri rei aliene, quam homicidium quod aliquis iurrit, nisi aliquis i ultima necessitate subueniat, ut patet per Ambrosium dicitur. Pasce fame morietem, quoniam si non paueris, occidisti. ergo aliquis potest eleemosynam facere in aliquo casu de male acquisitis.

ARTICVLVS VII. Vtrum possit fieri eleemosyna de iniuste acquisitis.

AD SEPTIMUM sic proceditur. Videtur, quod possit eleemosyna fieri de illicite acquisitis. Dicitur enim in Luc. 16. Facite uobis amicos de mammona iniquitatis: mammona enim significat diuitias. ergo de diuitiis inique acquisitis potest sibi aliquis spirituales amicos facere, eleemosynas largiendo. ¶ 2 Præ. Oportet turpe lucrum esse, quod uel esse illicite acquisitum: sed turpe lucrum est, quod de meretricio acquiritur. Vnde & de homini sacrificio, uel oblatio Deo offerri non debet, secundum illud Deut. 23. Non offeres mercedem prostibuli in domo Dei tui. Similiter et turpiter acquiritur quod acquiritur per alcas, quia ut Phil. dicit 13. Eth. Tales ab amicis lucrant, quibus oportet dare. Turpissimum est acquiritur aliquid per simoniam, per quam aliquis spirituales amicos iuriâ facit, & tunc de homini eleemosyna fieri potest, ergo de male acquisitis potest aliquis eleemosynam facere.

RESPON. Dicendum, quod necessarium dupliciter dicitur. Vno modo sine quo aliquid esse non potest, & de tali necessario omnino eleemosyna dari non debet, puta, si aliquis in articulo necessitatis constitutus, haberet solum unde posset sustentari, & filii sui, uel alii ad eum pertinentes: de hoc enim necessario eleemosynam dare, est sibi, & suis uitam subtrahere. sed hoc dico, nisi forte talis casus immineret, ubi subtrahere de necessitate, per quam ecclesia, uel respublica sustentaretur, quia pro talis persone liberatione, seipsum & suos laudabiliter periculo mortis exponeret, cum bonum commune sit proprio preferendum. Alio modo dicitur aliquid necessarium, sine quo non potest conuenienter uita transigi secundum conditionem, & statum propriae persone, & aliarum personarum, quarum cura ei incumbit. Huiusmodi necessarium terminus non est in diuisibili constitutus: sed multis adiectis, non potest diiudicari esse ultra tale necessarium: & multis subtrahis, adhuc remanet, unde potest conuenienter aliquis uitam transigere secundum proprium statum.

RESPON. Dicendum, quod tripliciter potest aliquid esse illicite acquisitum. Vno modo, id quod il-

Secunda Secundæ S. Thomæ.

ARTICVLVS VII. Vtrum possit fieri eleemosyna de iniuste acquisitis.

AD SEPTIMUM sic proceditur. Videtur, quod possit eleemosyna fieri de illicite acquisitis. Dicitur enim in Luc. 16. Facite uobis amicos de mammona iniquitatis: mammona enim significat diuitias. ergo de diuitiis inique acquisitis potest sibi aliquis spirituales amicos facere, eleemosynas largiendo.

¶ 2 Præ. Oportet turpe lucrum esse, quod uel esse illicite acquisitum: sed turpe lucrum est, quod de meretricio acquiritur. Vnde & de homini sacrificio, uel oblatio Deo offerri non debet, secundum illud Deut. 23. Non offeres mercedem prostibuli in domo Dei tui. Similiter et turpiter acquiritur quod acquiritur per alcas, quia ut Phil. dicit 13. Eth. Tales ab amicis lucrant, quibus oportet dare. Turpissimum est acquiritur aliquid per simoniam, per quam aliquis spirituales amicos iuriâ facit, & tunc de homini eleemosyna fieri potest, ergo de male acquisitis potest aliquis eleemosynam facere.

RESPON. Dicendum, quod tripliciter potest aliquid esse illicite acquisitum. Vno modo, id quod il-

Ad hoc dicitur, quod L 3 datio,

4. dist. 15. q. 2. ar. 4. q. 2. & 3. Et quo lib. 2. ar. 30. cor.

Referet dist. 86. c. Pasce. Ex lib. off. Serm. 37. inter prin. & med. to. 10.

superflue ministris absolute, non sunt ta...

datio, uel acceptio pro tanto dicitur secundum se illicita, quia est lege prohibita, & non propter materiam, pro qua, aut quae datur, uel accipitur. Unde quia ex meretricio, lenocinio, & aliis huiusmodi non est prohibita datio, uel acceptio: ideo non dicuntur illicita, nisi secundum causas suas. In simonia autem, & eius mediatoribus, & in iudicis corruptione, quia dare & accipere est prohibitum, ideo dicitur, quod tam dare, quam accipere est illicitum.

Sed haec responsio licet possit habere locum in his quae sunt mala, quia prohibita, non tamen habet locum in prohibitis, quia mala. Unde oportet aut dicere, quod inter dare, & accipere in simonia, & in meretricio non est differentia, nisi quia illud est prohibitum, & hoc non, & per hoc neutrum est ex natura sua malum moraliter: aut utrumque fateri malum, sed alterum prohibitum, alterum permissum: aut refutare responsione dicta, alterum malum, & alterum non malum fateri, ut littera insinuat, & causam qua quaerimus diuersitatis, reddere.

D. 533.

Aliter ergo dicitur, quod iniustitia huiusmodi actuum accipiendi, & dandi attenditur pernes materiam, quae datur, uel accipitur: sed oportet inuicem esse, ut actui communi, puta, dare, uel accipere, assignetur materia proportionata, uel alienum, uoluntarie, uel inuoluntarie. Actui uero specialiter, puta emere, & uendere assignetur materia proportionata, puta uendibilis, uel non uendibilis, & sic de aliis.

Ser. 35. par. 1 o a prin. to mo 10.

Li. 2. quae. 34. tom. 4. Amb. ser. 8. Lib. 7. in Lucam. ca. vlt. par. a prin. cip. tom. 5.

In Ser. de diu. re ferti. agri.

Et ut intelligi facilius possit solutio, sci to quod actus potest esse malus dupliciter. Vno modo secundum se: alio modo, ut imperatus est ab aliquo alio. Exemplum primi, accipere alienum inuito domino: exemplum secundum, ut accipere mutuum, ut de meretricio. In proposito non est sermo de malitia actus, ut est imperatus ab aliquo alio, sed de malitia actus secundum se. Et dicimus quod tunc actus dandi, accipiendi, emendi, uendendi, & similibus est illicitus, qui non res data, uel empti, & est indebita materia emptionis, uel dationis &c. Et quando res data, accepta, uel empti est materia non repugnans acceptioni, uel uenditioni, actus secundum se est licitus: & haec est differentia inter emere, & uendere in simonia, & meretricio. Nam in meretricio res uendita est usus ueneris &c. qui est secundum se malus, non tamen constituit uenditionem malam, & hoc quia est materia inuendibilis. In simonia autem res uendita est res sacra, quae est inuendibilis, & propterea constituit uenditionem iniustam. Et simile est in tub-

nerfione iustitia: non enim est uendibilis iniustitia, sed ius differentiae est, quod dare mulieri pro ueneris est malum est, pro quanto imperatur a luxuria: sed non est malum, sed actus iniustus a nullo uero imperatur autem pro facris, & huiusmodi, tam ante, quam postea.

quia non aequaliter sunt omnibus distributa uno egente, & alio superabundante.

Ad secundum dicendum, quod de acquisto pro meretricio iam dictum est, qualiter elemosyna fieri potest: non autem fit de eo sacrificium, uel oblatio ad altare, tunc per scandalum, tunc pro lacrorum reuerentia. De eo est quod est per simoniam acquisitum potest fieri elemosyna, quia non est debitum ei qui dedit, sed meretur illud amittere. Circa illa uero, quae per aleas acquiruntur, uidetur esse aliquid illicitum ex diuino iure. quod aliquis lucratur ab his, qui rem suam alienare non possunt, sicut sunt minores, & furiosi, & huiusmodi: & quod aliquis trahatur ex cupiditate lucrandi ad ludum, & quod fraudulenter ab eo lucratur. Et in his casibus tenetur ad restitutionem: & sic de eo non potest elemosyna fieri. Aliquid autem ut est ulterius illicitum ex iure positivo ciuili, quod prohibet uniuersaliter tale lucrum: sed quia ius ciuile non obligat omnes, sed cosollos, qui sunt huiusmodi subiecti, & iterum per fluctuantem abrogari potest: ideo apud illos qui sunt huiusmodi legibus obstricti, tenentur uniuersaliter ad restitutionem, qui lucratur: nisi forte contraria consuetudo preualeat, aut nisi aliquis lucratus sit ab eo, qui traxit eum ad ludum, in quo casu non tenetur restituere, quia ille qui amisit, non est dignus recipere, nec potest licite retinere tali iure positivo durante. Unde de hoc elemosynam facere in hoc casu.

Ad tertium dicendum, quod in casu extremae necessitatis oia sunt communia. Unde licet ei, qui talem necessitatem patitur, accipere de alieno ad sui sustentationem, si non inueniat quod sibi dare uelit. Et eadem ratio licet habere aliquid de alieno, & potest de hoc elemosynam dare, quomodo & accipere, si aliter subueniri non possit necessitate patenti. Si tamen fieri potest sine periculo, requiritur domini uoluntas de pauperi prouidendo extremam necessitatem patienti.

ludat. Sicut et uoluntarie aliquis soluit usurarium, & tunc non tenetur ad restitutionem, quia est dominus, qui est in domino libero. Consentaneum autem rationi est, ut in recreationibus fiat, ad hoc ut efficaces sint, liberam recreationem exigant: sicut et donationes, quae sunt meretricio, & illecebris sint, non sunt ualidae. Sufficiens est ista merces: propter admissionem siquidem inuoluntariis, restitutioni obnoxia sunt: hoc acceptum, & per se si qui inuitati sponte ludum, non trahuntur ad ludum, quod fit turpe lucrum, nota hic reuerentia, & quodammodo tali fit lucrum ex ludo principaliter intentum.

